

https://www.go-to-the-future.eu/Modules/fiches/images/logo-pdf.jpg

Image not found

Corneemuse écossaise : Piob Lhòr (Còrnamura escocesa, Piob Lhòr)

La còrnamura, un principi partatjat

21 - Arts - Musica e dança

Se tròban còrnamuras suus tres parçans estudiats. En espiar finament, sol lo principi ei comun empr'amor las lors diferéncias de fabricacion, de produccion deu son e de jòc son çaquela importantas.

Coma fonciona la còrnamura ?

La còrnamura qu'ei un instrument de vent. S'i tròba tostemps los medishs elements constitutius. Un sac sople e estanc (a l'origina, regde sovent de cuer), resèrva d'aire sus la quau son fixats au mensh dus canèths. Lo sac qu'ei caperat o pas per un teishut.

Un deus canèth serveish a balhar l'aire dins lo sac. Qu'ei generaument equipat d'ua sopapa qui empacha l'aire de tornar sortir deu sac peu medish camin. L'aire qu'ei balhat sia en bohar dab la boca, sia dab un bohet.

Lo o los autes canèths, alimentats per l'aire contengut dins lo sac, serveishen a la produccion deu son. Per har un son, son equipats d'espiulas simplas, com las clarinetas, o doblas, com l'autbòi. Aqueras espiulas sont fixadas au cap deu canèth qui se tròba dins lo sac, e son deu còp invisiblas. Quan la pression d'aire sufeish au dihens deu sac, aqueras espiulas son botadas en vibracion, e hèn cadua un son.

Los canèths sonòres pòden produsir un son de hautor permanenta, e s'apèran bordons.

Pòden tanben hèr ua melodia obténguda en boçoar o desboçoar dab los dits traucs horats lo long d'aqueth còr sonòre. **Son alavetz canèths melodics.**

Las combinasons entre canèths melodics e canèths bordons a espiulas simplas o doblas son regde diversificadas seguent las epòcas e las societats qui utilizan la còrnamura.

D'on provénguen las còrnamuras ?

En l'estat actuau de las recèrcas, lo principi auré estat inventat dins las vaths de l'India **4000 ans ha aproximativament**. Los Grècs, puish los Romans, deu temps de las lors expedicions, aurén tornat miar lo principi d'aqueth instrument e l'auren utilizat e esbandit (Neron per exemple en jogava). Atau, se tròban còrnamuras "istoricas", suu territòri de l'espandida de la romanizacion (Euròpa, Africa deu nòrd, Orient-Mejan).

Las còrnamuras semblan s'èster diversificadas a la fin de l'Edad Mejana. Aulhors sus la planeta, son arribadas mei tardivament dab los migrants (America, per exemple).

Suus nòstes territòris

Escòcia

En Escòcia, la mei coneishuda a l'ora d'ara, qu'ei aperada, en gaelic escocés, **Pìob Mhòr**, qui significa Grana Còrnamura (en anglés, qu'ei **Great Highlands Bagpipe** (Grana Còrnamura de las Hautas Tèrras) de qui l'abreviacion **GHB** ei correntament emplegada). Qu'a un canèth de jòc (chanter) e tres bordons verticaux.

Irlanda

En Irlanda, la mei coneishuda au dia de uei s'apèra, en gaelic, **pìb uilleann**, qui significa Grana Còrnamura (en anglés, ei **Uilleann Pipes**).

L'aire qu'ei balhat per un bohet e un sistèmi regde perfeccionat de bordons activats per claus jogadas dab l'abansbraç, produseish un jòc regde elaborat.

Gasconha

En Gasconha, la mei conseishuda s'apèra la **boha** o còrnamura de las lanas de Gasconha en francés.

De petita talha, las duas partidas sonòras son dins la medisha pèça de boès. Mei qu'un bordon, qu'ei un canèth qui permet un acompanyament ritmicò-armonic. Un mistèri demòra : la sua proximitat dab còrnaduras eslovacas, çaquela regde luenh geograficament.

Estoc regde jogada de las annadas 1850 a 1920. Lo darrèr musicaire tradicionau (Justin Jeanty Benquet) morishcòc en 1957, e la boha manquèc desaparéisher. Dins las annadas 1970, musicaires l'an reviscolada e hèita evoluar. Uei, que coneish un ensenhament, ua practica e ua difusion regde dinamics.

Suu territòri occitan, qu'existishen 7 varietats de còrnaduras : la boha, la bodega (o craba), la chabreta deu Lemosin, la chabreta deu Perigòrd, la cabreta, lo bot aranés, las musetas « nòrd-occitan ».

[La boha, cornemuse occitane de Gascogne](#)

[Les cornemuses en général](#)

<https://fr.wikipedia.org/wiki/Cornemuse>

[The national piping center in Glasgow](#)

[Na Píobairí Uilleann](#)

Frisa cronologica

Frise

Image not found
https://www.go-to-the-future.eu/Fichiers/frises/11162421.cornemuse_oc.png

Lexic

Bordon

per ua còrnamusa, qu'ei un canèth sense trauc de jòc qui hè ua sola e medisha nòta de contunh.

Espiula

sistèma sonòre qui produseish le son per la vibracion d'ua o de duas lenguetas, sovent de canavèra.

Questions

1. Quinas son las partidas “incontornablas” tà aver ua còrnamusa ?
2. Bota sus ua carta de França las 11 còrnamusas diferentas que seguishen :

Veuze / Musette bressane / Boha / Biniou bras / Musette du centre / Musette / Musette Béchonnet / Biniou kozh / Bodega / Chabrette / Cabrette à soufflet

Activitats

1. En classa, en cantar boca barrada, hètz lo medish bordon, puish dus bordons, un a la quinta de l'autre dab l'ajuda deu professor de musica.
2. Fabrica ua espiula en partir de « palhas tà béver de plastic ».

Image not found
<https://www.go-to-the-future.eu/Modules/fiches/images/footer-pdf.png>

